Anul XLVI, Nr. 258 bis

6 Pagini EXEMPLARUL { în țară 3 lei / în străinătate 6 lei

6 Pagini

Marți 6 Noembrie 1928

ABONAMENTE
ÎN ȚARA — ETRAIN.
Lei 200 | 3 Luni | 460
„ 380 | 6 „ | 880
„ 750 | 12 „ | 1700
Pe lună 80 lei

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ ȘTIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ
TELEGRAFICE și TELEFONICE

Redacția și Administrația: București, str. Brezoianu, 11

ABONAMENTE la „VESELIA" „Universul Literar" „Ziarul Călătorilor" Câte 220 lei în țară 440 lei în străinăt. pe un an

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

Director: STELIAN POPESCU

TELEFON: Direcția 313/72—364/64 Administrația 313/71 Secretariatul de Redacție 356/43 Redacția: Coresp. cu provincia 302/98—335/31

REALIZATORUL

Solemnitatea ce se va desfășura astăzi în parcul Carol va depăși marginile unei concretizări a recunoștinței publice pentru un român de seamă, spre a lua proporțiile unui simbol național, reprezentând sublinierea eternă a marelui dar al *realizării*.

Doctorul Istrati a fost un savant recunoscut de cercurile științifice din apus; un profesor și un autor ale cărui prelegeri și cărți didactice au format sau inițiat numeroase generații în materie de chimie; un om politic, la care moderațiunea și avântul se împăcau minunat.

Dar mai presus de toate, doctorul Istrati a fost un patriot, și — aci e marele său merit — un patriot în acțiune, în fapt, în rezultate.

Se simțea uneori nevoia unui sprijin efectiv în folosul unei opere de bine. Doctorul Istrati se oferea cu devotament statornic și rodnic.

Alteori, o idee vânturată într'un scop de utilitate publică nu găsea inițiativa vrednică s'o ia în brațe și s'o ducă la bun sfârșit. Doctorul Istrati răspundea la apel cu dezinteresare, o slujea cu tenacitate și punea biruința la dispoziția tuturor, rămași în admirație în fața omului și a faptei.

Când a fost vorba să se înfățișeze o sinteză a evoluțiunii științei, teoretic și practic, în țara românească, doctorul Istrati a organizat expoziția Asociației științifice, unanim apreciată și de români și de străini. Este numai unul dintre atâtea rezultate ale acțiunilor sale fericite.

Dar acolo unde a culminat spiritul lui de creațiune și organizare, a fost expoziția jubilară din 1906, când Capitala a rămas înmărmurită în fața uneia din mândriile sale arhitectonice și peisagistice, eșită ca din pământ, într'un timp atât de scurt, în cât unii locuitori nici n'apucaseră să vadă lucrările. Nu se cunoaște alt caz, în care să se fi sugerat mai multă credință și mai mult spor la lucru colaboratorilor și executanților, în care să se fi exercitat o mai fascinantă coordonare în lucrări multe, variate și grele, în care să se fi înfăptuit mai repede acest miracol, ca o întindere mare, detestabilă în multe privințe, accidentată, neregulată, mocirloasă în parte, să fie prefăcută într'o esplanadă, un parc și un ansamblu de frumuseți, un tezaur natural sortit la o desvoltare continuă și cu care s'ar putea lăuda orice mare oraș din lume.

In acest parc se ridică acum monumentul doctorului Istrati, omagiu public pe de a'ntregul îndreptățit.

Astăzi, când e mai multă nevoe de cât oricând de muncă pozitivă, de spirit de organizare, de inițiativă și stăruință, slăvirea unui mare realizator nu este numai un meritat act de recunoștință, dar și un îndemn la subordonarea elocințelor sterpe și agitațiilor păgubitoare, lucrărilor serioase și fecunde, altruismului public, devotamentului pentru binele obștesc.

M. Mora

—x□x—

10 ani dela victoria aliaților

Roma, 3 (Rador). — D. Mussolini a adresat Suveranului Italiei un mesaj, prin care-I exprimă omagii și devotament, cu ocaziunea împlinirei unui deceniu dela victoria aliaților.

—xox—

Insemnările mele

Ingrijorări

Am rezumat acum câtva timp, memoriul d-lui N. D. Chirculescu, președintele consiliului superior al cooperației, asupra îndrumărilor, care trebue să fie date mișcării cooperatiste. Am apreciat cu entuziasm unele păreri ale d-lui Chirculescu și am subliniat importanța altora. Am socotit, că acel memoriu este temeiul de îndrumare și programul de activitate, care cu stăruință, cu devoțiune, cu zel trebue să fie împlinit sub călăuza cooperatorilor.

Programul fiind alcătuit, urmează împlinirea.

In cooperație, mai ales,—mișcarea socială, morală și economică, — acțiunea nu poate să rămână în urma planului, în urma programului. Impune caracterul moral al cooperatismului, ca acțiunea cooperatistă să fie în ritmul propășirii și economice și sufletești. Intârzierile faptei se răsfrâng dureros în domeniul moral al cooperatorilor și stingherește bunăstările nădăjduite.

Tocmai rolul acesta mare îl are cooperatismul: de solidarizarea energiilor, de disciplinarea activității și de armonizarea sufletească spre a fi înlăturată orice șovăire, căci silințele tuturor sunt pentru binele tuturor. Inițiativa, obștească; munca, obștească; rezultate, pentru obște. Dar mișcarea cooperatistă dela noi este încă în faza de organizare.

Ii trebue entuziastă propagandă și foarte serioasă sprijinire.

Se întâmplă însă, în unele părți, că din cauza unor întârzieri de sprijiniri, formațiile cooperatiste, abia închegate, se dezorganizează și lichidează. Și se fărâmițează astfel încrederea în cooperatism.

Cunosc împrejurările, în care câteva cooperative din jud. Brașov au fost silite să lichideze. Mi se spune, că și Federala din Brașov trece prin momente grele.

Acum, prin urmare, se cere fapta de sprijinire, de sporirea solidarității, de împiedicarea răsuflului neîncrederii și de aplicarea tenace a frumoaselor directive formulate de președintele consiliului superior al cooperației.

B. Cecropide

Votarea bugetului,
sau demisia guvernului francez

Paris, 3 (Rador). — D. Poincare vorbind înaintea comisiunei financiare a Camerei a repetat că se va retrage dela guvern, dacă bugetul nu va fi fost votat până la 31 Decembrie.

D. Poincare a afirmat din nou hotărîrea sa de a se împotrivi oricărui amendament care ar putea compromite echilibrul bugetului.

Nici o sporire a impozitelor

Paris, 3. (Rador). — In ședința de azi a comisiunei financiare a Camerei s'a produs un dezacord între comisiune și d. Poincaré.

In ședința din noaptea trecută, comisiunea exprimase dorința unor modificări în alcătuirea bugetului, în sensul ca să se acorde anumite degrevări pentru micii agricultori și micii comercianți. In schimb, pentru a acoperi scăderea de venituri rezultând din aceste degrevări, comisiunea propune să se sporească cota impozitului global asupra venitului dela 33 la 35 la sută.

D. Poincare luând cunoștință de această hotărîre a declarat, că procedarea comisiunei e regretabilă. Guvernul va respinge orice ridicare a impozitelor și orice noui impozite în general. D. Poincare este hotărît să pună Camerei chestiunea de încredere împotriva degrevărilor adoptat de comisiune.

D. HERRIOT

NEINȚELEGEREA E APARENTA

După terminarea ședinței, membrii comisiunei au declarat ziariștilor, că d. Poincare s'a exprimat cu fermitate, dar fără a-și manifesta vre-o supărare. In general, se consideră

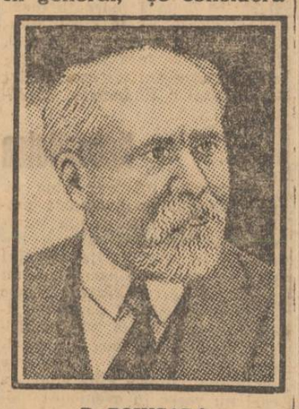

D. POINCARÉ

că neînțelegerea actuală este mai mult aparentă decât reală și că va fi cu ușurință aplanată în cursul discuției înaintea Camerei.

ATITUDINEA GRUPULUI MINISTERIAL

Paris, 3 (Rador). — Azi începe la Angers congresul general al partidului radical-socialist.

In cercurile politice se acordă deosebit interes lucrărilor congresului menit să clarifice atitudinea partidului față de congregațiunile religioase și să precizeze situația miniștrilor radicali din guvernul Poincare.

—x□x—

Călătoria d-lui Albert Thomas în China și Japonia

D. Albert Thomas, directorul Biroului internațional al muncii, a întreprins o mare călătorie, trecând prin Moscova, în China și Japonia. La 17 Noembrie, d. Thomas va sosi la Peking, de unde va pleca la Hankau, Nanking și Shangai, unde va lua contact cu membrii noului guvern chinez spre a se documenta asupra situației sociale din această țară și legilor cari reglementează munca.

La începutul lui Decembrie, d. Thomas va sosi în Japonia, unde va sta trei săptămâni și va vizita apoi, în urma invitației guvernului olandez, Indiile olandeze.

In lumea florilor

M. S. Regina Maria și A. S. R. Principesa Elena vizitând minunata expoziție horticolă din parcul Carol I

12 Noembrie,
sărbătoare națională în Austria

Viena, 3 (telegr. part). — *Partidul social-democrat a dat azi o proclamație prin care fixează ziua de 12 Noembrie ca dată comemorativă a înființării republicii austriace.*

In această proclamație, social-democrații austriaci arată, între altele, că regimul republican a scăpat Austria de domnia nefastă a Habsburgilor, fiind în acelaș timp o garanție puternică pentru prosperitatea țării și înlesnirea alipirii de Germania.

Social-democrații au hotărât, în același timp, să se așeze pe Ring busturile personalităților de seamă ale acestui partid, între cari și al lui Victor Adler.

Se suprimă ministerul externelor spaniol

Madrid, 3 (Rador). — D. Primo de Rivera a comunicat azi consiliului de miniștri măsurile luate pentru remanierea guvernului și întinerirea cadrelor administrației superioare a statului.

Intre altele, s'a decis suprimarea ministerului de externe și înlocuirea lui printr'un secretariat înființat la președinția consiliului.

Madrid, 3 (Telegramă particulară). — Regele Alfons a iscălit azi decretul prin care se desființează în Spania ministerul de externe, înglobându-se în președinția consiliului de miniștri.

In același timp, se va înființa un nou minister al economiei.

CRIZA DE GUVERN

Declarațiile d-lui Vintilă Brătianu.--Partidele politice și criza.--Consultările

Consultările Inaltei Regente

Inalta Regență a început Sâmbătă d. a., consultările în vederea rezolvirei crizei de guvern.

Astfel, la ora 5 d. a., Inalta Regență a primit în audiență pe d. C. Nicolaescu, președintele Senatului, care a recomandat constituirea unui guvern național de solidaritate și armonie, în stare să continue opera de consolidare financiară a țării și să poată desăvârși cu actualul parlament legile în legătură cu stabilizarea și contractarea împrumutului.

Audiența d-lui C. Nicolaescu a durat 35 de minute.

La ora 5,50, a fost primit în audiență d. N. N. Săveanu, președintele Camerei deputaților, care a făcut Inaltei Regențe aceleași recomandații.

Audiența d-lui N. N. Săveanu s'a terminat la ora 6 și un sfert.

După zece minute A. S. R. Principele Nicolae și d. G. Buzdugan, membri în Inalta Regență, însoțiți de aghiotanții regali, d-nii comandor Pălș și col. Ionescu-Munte, urmați de d. Bosie, secretarul Inaltei Regențe, au părăsit palatul Patriarhiei.

Duminică, Inalta Regență a primit la ora 11 dim., pe d. general Averescu, șeful partidului poporului, la ora 12 pe d. Iuliu Maniu, șeful partidului național-țărănesc, la ora 4 d. a., pe d. N. Iorga, șeful partidului național și la ora 5 d. a., pe d. dr. N. Lupu, șeful partidului țărănesc.

De asemenea a fost invitat prin radio și d. N. Titulescu, ministrul României la Londra, să vie cât mai repede în țară.

Consfătuirea majorităților

Sâmbătă, la ora 4 d. a., s'a ținut la Senat consfătuirea majorităților.

Sosirea d-lui prim ministru Vintilă Brătianu și a celorlalți miniștri a fost salutată de cei prezenți cu urale.

D. N. SAVEANU, președintele Camerei deputaților, a ocupat fotoliul prezidențial în locul d-lui C. Nicolaescu, președintele Senatului, care fusese chemat de Inalta Regență, care a început consultările politice, cu președinții Corpurilor legiuitoare.

—Cuvântarea d-lui Vintilă Brătianu—

D. VINTILA BRATIANU: (primit cu lungi aplauze și strigăte de bravo!): Inainte de a intra în expunerea mea, dați-mi voe să vă mulțumesc pentru semnele de simpatie pe care mi le arătați și care înseamnă în viața noastră politică, o manifestațiune, — să-mi dați voe să o spun, — care până acum nu s'a mai făcut: un guvern să se retragă în mijlocul aplauzelor majorității. Precum în timpul guvernării grele pe care am avut-o de aproape un an de zile, am avut concursul hotărît și nelimitat al dvs., tot așa, dându-vă seama de timpurile grele în care intrăm, pe același concurs putem conta și pentru vremurile noui în care intră partidul liberal. (Aplauze prelungite).

Cred că este bine să dau explicațiuni asupra demisiei guvernului și aceasta nu o fac atât pentru dvs. cât pentru opinia publică românească. Vorbele unui fost șef de guvern vor fi judecate de public, astfel ca mâine, după cunoașterea lor, fiecare să fim puși la locul pe care îl merităm.

Nu incidentele unui moment trebuie, pentru un partid politic serios, să determine acțiunea lui, ci drumul lui trebuie să fie drumul bazat pe interesele exclusive, permanente ale țării.

Prin urmare, reiau, mai pe scurt, care e situația politică, pe care o găsisem noi în Decembrie 1927: Aceasta, am putea zice, se învârtea în jurul a trei chestiuni.

CHESTIUNEA CONSTITUȚIONALA

Chestia constituțională, rezolvată, cum arătam atunci și în care partidul liberal a adus un serviciu mare țării, (aplauze, ovații) fiindcă a fost într'un moment de nedumerire, în care nici un partid politic n'a văzut care era interesul permanent, când noi singuri am știut să dăm opiniei publice orientarea adevărată. (Aplauze îndelungite).

IMPRUMUTUL

A doua chestie era chestia financiară.

In ultima întrunire a majorității vă spuneam ce s'a făcut.

Astăzi, după ultimele

Continuare în pag. 2-a

Programul analitic școlar și cursul rezervat propagandei pacifiste

— O propunere inadmisibilă —

De câteva zile se discută de către consiliul general de instrucție întocmirea programelor analitice.

O propunere a provocat însă vii discuții. Iată despre ce este vorba. S'a propus ca în programul analitic pentru drept în cl. III să se introducă un capitol special privitor la rolul și misiunea Societății Națiunilor. Majoritatea membrilor consiliului general al instrucției a combătut această propunere, care ar putea fi dăunătoare educației naționale a tineretului.

„Universul" a atras atenția acum câtva timp asupra consecințelor ce le-ar avea introducerea în învățământul nostru public, a unor anumite deziderate propuse de către comisiunile internaționale, aflate în legătură cu Societatea Națiunilor, privitoare la propaganda pacifistă în școlile primare și secundare; precum și la modificarea cărților de istorie națională și de geografie, în așa mod, în cât să nu se aducă „neplăceri", sau „ofense", altor națiuni.

In primul rând considerăm ca o absurditate, propunerea ce s'a făcut de a se introduce în cl. III, un curs de drept internațional consacrat Societății Națiunilor, când elevii respectivi nu au posibilitatea să înțeleagă nici mecanismul pe baza căruia funcționează acest organism, cu caracter mai mult experimental până acum, nici rațiunile de ordin sentimental și politic, cari au dictat vizionarului Wilson, înființarea Societății Națiunilor. Politica internațională nu poate să fie pricepută, dacă cineva nu este în măsură să cunoască politica exterioară a statelor și tendințele ce se urmăresc de diferite state, sau grupuri de state, în politica lor exterioară, în funcție de interesele lor particulare, sau generale.

Politica realistă este una. Politica idealistă este alta.

Cu toate scopurile umanitare ale Societății Națiunilor, în direcțiunea menținerii păcii și a evitării războaelor, prin mijlocul diverselor pacte internaționale și care sunt în acord cu punctul de vedere al tuturor statelor civilizate, rolul pe care și l-a asumat Societatea Națiunilor, în chestia minorităților, față de unele puteri, a dat prilej minorităților să adreseze numeroase reclamațiuni împotriva statului nostru, — toate neîntemeeate și bazate pe falsuri și calomnii.

Este adevărat că Societatea Națiunilor a respins aceste reclamațiuni găsindu-le nefondate, dar tot atât de adevărat este că România, ca și alte state din aceeaș categorie, sunt în plinul lor drept să apere suveranitatea lor națională.

Societatea Națiunilor are o vârstă de zece ani și este încă în faza experimentală.

Este bine și necesar să urmărim cu simpatie sforțările ce le face acest organism internațional în direcția menținerii și asigurării păcii în lume și să-i dăm concursul pentru atingerea acestui scop umanitar, dar să nu uităm nici o clipă că vecinii noștri, care ne dușmănesc și cer anularea tratatelor de pace, se înarmează!

Nu putem să facem în școli propagandă pacifistă, ca și când toate popoarele și statele ar fi dezarmate și dispuse să respecte actualul statut european.

Tineretul trebue să fie conștient de misiunea ce o va avea de îndeplinit. Și ca să fie conștient de această misiune, el trebue să primească o educație națională integrală.

In consecință, trebue să excludem din programul analitic pentru cl. III, cursul rezervat programului Societății Națiunilor.

R. SEIȘANU

—x□x—

FILME

In Jioman-Fu.

— Ce mai faci?

— Amestecat.

— Nu prea ai chef!

— Am rămas singur.

— Băiatul?

— A plecat în Argentina.

— Tocmai acolo!

— Își încearcă norocul.

— Departe!

— Oh, da!

— Și cine știe peste ce-o să dea!

— Am mare speranță, fiindcă e civilizație serioasă.

— Ai fost p'acolo?

— Nu.

— Ai cetit ceva?

— Nu.

— Atunci, de unde ești atât de sigur?

— Să vezi de unde... Aveam o recomandație la un notabil din Buenos-Ayres, ca să-i îndrumeze primii pași. După ce a plecat băiatul, am aflat că persoana în chestiune fusese în Europa și pornise spre Argentina cu acelaș vapor. M'am gândit, c'ar fi bine să-l cunoască pe drum. In călătorie, ai mai mult timp de vorbă. Și i-am depeșat prin telegrafia fără fir. Băiatul mi-a răspuns din Buenos-Ayres că l-a găsit. Știi cât a trecut de când a dat telegrama și pân'am avut-o în prăvălie? Șase ore... Alaltăeri am telegrafiat cu răspuns plătit unui client la Salcia — și până azi n'am răspunsul... Vrei să vezi ceva?.... Uite o scrisoare... Alt client mare moșier, îmi scrie: când ai să-mi comunici ceva, nu mi telegrafia. Scrie-mi, — ca să pot primi la timp!...

Don José

Anglia pitorescă

Lacul „Răsărit de soare" la Cambridge